

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

7 päivänä syyskuuta 2016 *

Ennakkoratkaisupyyntö — Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen — Direktiivi 2009/73/EY — Energia — Kaasuala — Maakaasutoimituksista loppukäyttäjiltä perittävien hintojen vahvistaminen — Säädännellyt tariffit — Este — Yhteensopivuus — Arviointiperusteet — Toimitusvarmuutta ja alueellista yhteenkuuluvuutta koskevat tavoitteet

Asiassa C-121/15,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Conseil d'État (ylin hallintotuomioistuin, Ranska) on esittänyt 15.12.2014 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 10.3.2015, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Association nationale des opérateurs détaillants en énergie (ANODE)

vastaan

Premier ministre,

Ministre de l'Économie, de l'Industrie et du Numérique,

Commission de régulation de l'énergie ja

ENGIE, aikaisemmin GDF Suez,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. L. da Cruz Vilaça sekä tuomarit F. Biltgen, A. Borg Barthet (esittelevä tuomari), E. Levits ja M. Berger,

julkisasiamies: P. Mengozzi,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Association nationale des opérateurs détaillants en énergie (ANODE), edustajinaan O. Fréget ja R. Lazerges, avocats,
- ENGIE, edustajanaan C. Barthélemy, avocat,
- Ranskan hallitus, asiamiehinnään G. de Bergues, D. Colas ja J. Bousin,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

- Unkarin hallitus, asiamiehenään M. Fehér,
- Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,
- Euroopan komissio, asiamiehinään C. Giolito ja O. Beynet,

kuultuaan julkisasiamiehen 12.4.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY kumoamisesta 13.7.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/73/EY (EUVL 2009, L 211, s. 94) 3 artiklan 1 ja 2 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain yhtäältä Association nationale des opérateurs détaillants en énergie (ANODE) ja toisaalta Premier ministre (pääministeri), ministre de l'Économie, de l'Industrie et du Numérique (talous- ja teollisuusasioista sekä informaatioteknologiasta vastaava ministeri), Commission de régulation de l'énergie (energia-alan sääntelyviranomainen, Ranska) ja ENGIE, aikaisemmin GDF Suez, ja joka koskee säänneltyjä tariffeja maakaasun myynnille.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 2009/73 johdanto-osan 44 ja 47 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”(44) Tämän direktiivin yhtenä perusvaatimuksena on julkisen palvelun vaatimuksien noudattaminen, ja on tärkeää, että tässä direktiivissä määritellään yhteiset vähimmäisnormit, joita kaikki jäsenvaltiot noudattavat ja joissa otetaan huomioon seuraavat tavoitteet: kuluttajansuoja, toimitusvarmuus, ympäristönsuojelu ja yhtäläinen kilpailun taso kaikissa jäsenvaltioissa. On tärkeää, että julkisen palvelun vaatimuksia voidaan tulkita kansalliselta pohjalta ottaen huomioon kansallinen tilanne ja noudattaen yhteisön oikeutta.

--

(47) Julkisen palvelun vaatimuksia ja niistä seuraavia yhteisiä vähimmäisnormeja olisi edelleen tiukennettava sen varmistamiseksi, että kaikki ja varsinkin heikossa asemassa olevat kuluttajat voivat hyötyä kilpailusta ja oikeudenmukaisista hinnoista. Julkisen palvelun vaatimukset olisi määriteltävä kansallisella tasolla kansallisten olosuhteiden mukaisesti; jäsenvaltioiden olisi kuitenkin tällöin noudatettava yhteisön oikeutta --”

- 4 Kyseisen direktiivin 3 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on oman institutionaalisen järjestelmänsä mukaisesti ja toissijaisuusperiaate asianmukaisesti huomioon ottaen varmistettava, että maakaasualan yritykset toimivat tämän direktiivin periaatteiden mukaisesti siten, että maakaasualalla saadaan aikaan kilpailulle avoimet, varmat ja ympäristön kannalta kestävä markkinat, sanotun kuitenkin rajoittamatta 2 kohdan soveltamista, eivätkä jäsenvaltiot saa harjoittaa syrjintää näiden yritysten välillä niiden oikeuksien tai velvollisuuksien suhteen.

2. Ottaen täysin huomioon [perus]sopimuksen asiaa koskevat määräykset ja erityisesti [SEUT 106] artiklan jäsenvaltiot voivat yleisen taloudellisen edun nimissä asettaa kaasualalla toimiville yrityksille julkisen palvelun velvoitteita, jotka voivat koskea turvallisuutta, mukaan lukien toimitusvarmuus, toimitusten säännöllisyyttä, laatua ja hintaa sekä ympäristönsuojelua, mukaan lukien energiatehokkuus, uusiutuvista lähteistä saatu energia ja ilmastonsuojelu. Näiden velvoitteiden on oltava selkeästi määriteltyjä, avoimia, syrjimättömiä ja todennettavia, ja niillä on turvattava se, että yhteisön maakaasualan yritykset ovat tasapuolisesti jäsenvaltioiden maakaasunkuluttajien käytettävissä. Tässä kohdassa tarkoitettujen toimitusvarmuuden turvaamiseksi ja energiatehokkuutta edistävän kysynnänhallinnan osalta sekä ympäristötavoitteiden ja uusiutuvista lähteistä saatua energiaa koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi jäsenvaltiot voivat toteuttaa pitkän aikavälin suunnittelua ottaen huomioon, että kolmannet osapuolet saattavat pyrkiä verkkoon.”

5 Direktiivin 2009/73 2 artiklan 28 alakohdassa määritellään ”vaatimukset täyttävä asiakas” asiakkaaksi, joka voi tämän direktiivin 37 artiklan mukaisesti vapaasti ostaa kaasua valitsemaltaan toimittajalta.

6 Direktiivin 2009/73 37 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vaatimukset täyttäviä asiakkaita ovat:

a) 1 päivään heinäkuuta 2004 asti maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä 22 päivänä kesäkuuta 1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/30/EY [(EYVL 1998, L 204, s. 1)] 18 artiklassa tarkoitettujen vaatimukset täyttävät asiakkaat; jäsenvaltioiden on julkaistava vuosittain 31 päivään tammikuuta mennessä vaatimukset täyttävien asiakkaiden määrittelyperusteet;

b) 1 päivästä heinäkuuta 2004 alkaen kaikki muut kuin kotitalousasiakkaat;

c) 1 päivästä heinäkuuta 2007 alkaen kaikki asiakkaat.”

Ranskan oikeus

7 Energialain (code de l'énergie) L. 100-1 §:n sanamuoto on seuraava:

”Energiapolitiikalla turvataan kansakunnan strateginen riippumattomuus ja edistetään sen taloudellista kilpailukykyä. Tämän politiikan tavoitteena on

— turvata toimitusvarmuus

— pitää energian hinnat kilpailukykyisinä – –

— taata sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus varmistamalla energiansaanti kaikille.”

8 Energialain L. 121-32 §:n mukaan maakaasun toimittajille asetetaan julkisen palvelun velvoitteita, jotka koskevat muun muassa toimitettujen tuotteiden ja palvelujen toimitusvarmuutta, laatua ja hintaa.

9 Mainitun lain L. 121-46 §:ssä säädetään seuraavaa:

”I - Ranskan valtio ja – – GDF-Suez – –, jolle on osoitettu julkisen palvelun tehtäviä – –, tekevät keskenään sopimuksia, joissa määritetään tämän luvun 1 ja 2 jaksossa määriteltyjen julkisen palvelun tehtävien hoitamisessa noudatettavat tavoitteet ja menettelytavat.

II - Edellä I momentissa tarkoitetuissa sopimuksissa vahvistetaan muun muassa seuraavat seikat:

1° Toimitusvarmuutta, toimitusten säännöllisyyttä ja kuluttajille tarjottavien palvelujen laatua koskevat julkisen palvelun vaatimukset;

2° Keinot julkisen palvelun saannin varmistamiseksi;

--

4° Kaasutoimitusten -- säänneltyjä myyntitariffeja koskeva monivuotinen hinnoittelusuunnitelma.

--”

10 Kauppalain (code de commerce) L. 410-2 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Tavaroiden ja palvelujen hinnat -- määräytyvät vapaan kilpailun ehdoilla, jollei laissa erikseen muuta säädetä.

Asetuksella voidaan kuitenkin Conseil d’État’n (ylin hallintotuomioistuin) ja Autorité de la concurrence (kilpailuviranomainen) kuulemisen jälkeen säännellä hintoja sellaisilla toimialoilla tai sellaisilla alueilla, joilla hintakilpailu on heikentynyt monopolitilanteiden tai jatkuvien toimitusvaikeuksien seurauksena tai voimassa oleviin lakeihin tai asetuksiin liittyvistä syistä.”

11 Energialain L. 445-1–L. 445-4 §:ssä täsmennetään otsikon ”Säännellyt myyntitariffit” alla seuraavaa:

”L. 445-1 §

Jäljempänä L. 445-3 §:ssä mainittuihin säänneltyihin maakaasun myyntitariffeihin sovelletaan kauppalain L. 410-2 §:n 2 momentin säännöksiä.

L. 445-2 §

Talous- ja energia-asioista vastaavat ministerit tekevät yhdessä L. 445-3 §:ssä mainittuja tariffeja koskevat päätökset saatuaan energia-alan sääntelyviranomaisen lausunnon.

Energia-alan sääntelyviranomainen laatii perustellut ehdotuksensa ja lausuntonsa järjestettyään tarpeellisiksi katsomansa kuulemiset energiamarkkinoiden toimijoille.

L. 445-3 §

Maakaasun säännellyt myyntitariffit määritetään toimitusten luonteen ja niihin liittyvien kustannusten perusteella. Tariffeilla katetaan toimituskustannukset täysimääräisesti, lukuun ottamatta tukea asiakkaille, jotka ovat käyttäneet L. 441-1 §:ssä annettua oikeuttaan. --

L. 445-4 §

Maakaasun loppukäyttäjään ei voida soveltaa L. 445-3 §:ssä mainittuja maakaasun säänneltyjä myyntitariffeja, paitsi jos kyse on kaasunkäyttöpaikasta, jonka osalta ne ovat edelleen voimassa.

Maakaasun loppukäyttäjään, jonka kulutus on alle 30 000 kilowattituntia vuodessa, voidaan kuitenkin soveltaa L. 445-3 §:ssä mainittuja maakaasuun säänneltyjä myyntitariffeja kaikilla kaasunkäyttöpaikoilla.”

12 Energialain L. 441-1 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Asiakkailla, jotka ostavat kaasua omaan kulutukseensa tai jälleenmyyntiä varten, on oikeus valita maakaasun toimittajansa tarvittaessa valtuutetun edustajansa välityksellä.”

13 Maakaasun säännellyistä myyntitariffeista 18.12.2008 annetussa asetuksessa nro 2009-1603 (décret n° 2009-1603, relatif aux tarifs réglementés de vente de gaz naturel; JORF 22.12.2009, s. 22082), sellaisena kuin se on muutettuna 16.5.2013 annetulla asetuksella nro 2013-400 (JORF 17.5.2013, s. 8189) (jäljempänä asetus nro 2009-1603), on vahvistettu säänneltyjen tariffien laskentatapaa määrittävät säännöt.

14 Asetuksessa nro 2009-1603 säädetään, että talous- ja energia-asioista vastaavat ministerit vahvistavat energia-alan sääntelyviranomaisen lausunnon saatuaan maakaasun säännellyt tariffit. Ensiksi nämä kaksi ministeriä vahvistavat päätöksellään tariffien laskentakaavan kullekin toimittajalle niin, että kaava kuvastaa maakaasutoimitusten kokonaiskustannuksia ja muiden kuin toimituskustannusten arviointimenetelmää. Toiseksi energia-alan sääntelyviranomaisen arvioinnin ja lausunnon jälkeen mainittujen ministerien antamassa asetuksessa vahvistetaan maakaasun säännellyt myyntitariffit. Näitä tariffeja tarkistetaan vähintään kerran vuodessa ja niitä muutetaan tarvittaessa tariffien laskentakaavan kehityksen mukaan. Säänneltyjä tariffeja alempia hintoja ehdottava toimittaja voi ehdottaa säännellyn tariffin muuttamista energia-alan sääntelyviranomaiselle, jonka on varmistettava, että tämä pyydetty muutos perustuu todella tariffien laskentakaavan soveltamiseen. Näitä säännöksiä muutettiin 1.1.2016 lukien niin, että energia-alan sääntelyviranomaiselle, joka tekee ehdotukset säännellyiksi tariffeiksi talous- ja energia-asioista vastaaville ministereille, annettiin merkittävämpi rooli. Nämä ehdotukset katsotaan hyväksytyiksi, mikäli kyseiset ministerit eivät niitä vastusta kolmen kuukauden määräajassa.

15 Asetuksessa N:o 2009-1603 edellytetään säännellyillä tariffeilla katettujen kustannusten osalta, että toimittajan kustannukset katetaan kokonaisuudessaan säännellyillä tariffeilla. Asetuksen 3 ja 4 §:ssä säädetään siis seuraavaa:

”3 §

Maakaasun säännellyillä myyntitariffeilla katetaan maakaasun toimituskustannukset ja toimituksiin liittymättömät kustannukset.

Myyntitariffeihin sisältyy todelliseen kulutukseen sidottu muuttuva osa ja maakaasun toimittamisesta aiheutuvien kiinteiden kustannusten perusteella laskettava kiinteä osa, jonka osalta voidaan ottaa huomioon myös asiakkaan kuluttama, tilaama tai varaama määrä sekä käyttöä – erityisesti vuoden aikana haettujen määrien jakautumista – koskevat edellytykset.

4 §

Kullekin toimittajalle määritetään maakaasutoimituksiin liittyviä kokonaiskustannuksia kuvaava tariffin laskentakaava. Kyseisen tariffin laskentakaavan ja toimituksiin liittymättömien kustannusten avulla voidaan määrittää maakaasun toimittamisen keskimääräiset kustannukset, joiden perusteella vahvistetaan maakaasun säännellyt myyntitariffit kyseisten asiakkaiden palvelua koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

Toimituksiin liittymättömiin kustannuksiin voivat kuulua erityisesti seuraavat:

— kustannukset, jotka aiheutuvat maakaasun siirtoverkkojen ja tarvittaessa maakaasun julkisen jakeluverkon käytöstä ja jotka johtuvat energia-alan sääntelyviranomaisen vahvistamien kaasuinfrastruktuurin käyttöä koskevien tariffien soveltamisesta

— kustannukset, jotka aiheutuvat mahdollisesta maakaasun varastojen käytöstä

— kustannukset, jotka aiheutuvat tarjottavien palvelujen pitämisestä kaupan, mukaan lukien kohtuullinen voittomarginaali.

--”

- 16 Toimituksiin liittymättömillä kustannuksilla katetaan siis siirtoon, varastointiin, jakeluun, maksuihin ja voittoon liittyviä tekijöitä, ja tarjontaan liittyvät kustannukset heijastavat täten toimituskustannuksia ja perustuvat pääasiallisesti toimittajan ja ulkomaisten tuottajien välisiin pitkäaikaisiin sopimuksiin, sillä Ranskan lähes koko kulutus katetaan maahantuonnilla. Pitkäaikaiset sopimukset on tavallisesti sidottu öljyn hintakehitykseen.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 17 ANODE nosti 17.7.2013 jättämällään kannekirjelmällä Conseil d'État'ssa kanteen, jossa se vaati asetuksen nro 2013-400 kumoamista toimivallan ylittämisen perusteella.
- 18 ANODE väittää kanteessaan muun muassa, että energialain L. 445-1–L. 445-4 §, jotka on pantu täytäntöön mainitulla asetuksella, ovat direktiivin 2009/73 tavoitteiden vastaisia.
- 19 ANODE väittää etenkin, etteivät kyseessä olevat kansallisen oikeuden säännökset ole yhteensopivia 20.4.2010 annetussa tuomiossa Federutility ym. (C-265/08, EU:C:2010:205) mainitun täytäntöönpanoperiaatteen kanssa.
- 20 Conseil d'État tiedusteleo ensinnäkin, onko Ranskan lainsäädännössä tarkoitettuna kaltaisen hintoihin liittyvän valtion toimenpiteen katsottava johtavan loppukäyttäjiltä perittävien maakaasun toimitushintojen tason määrittämiseen vapaista markkinavoimista riippumattomasti ja onko se jo luonteensa puolesta esteenä direktiivin 2009/73 3 artiklan 1 kohdan vastaisesti kilpailuun perustuvien markkinoiden toteutumiselle maakaasualalla.
- 21 Conseil d'État pohtii toiseksi, millä kriteereillä kyseisen kaltaisen lainsäädännön yhteensopivuus direktiivin 2009/73 kanssa on arvioitava, mikäli näin on, ja erityisesti, sallitaanko SEUT 106 artiklan 2 kohdassa, luettuna yhdessä tämän direktiivin 3 artiklan 2 kohdan kanssa, se, että jäsenvaltiot pyrkivät – ottamalla käyttöön säänneltyjä hintoja – toimitusvarmuuden ja alueellisen yhteenkuuluvuuden kaltaisiin tavoitteisiin. Conseil d'État pohtii myös sitä, voiko valtio puuttua hintojen vahvistamiseen soveltamalla periaatetta, jonka mukaan kaikki vakiintuneelle toimittajalle aiheutuvat kustannukset katetaan, ja sitä, mitkä hinnanosat voidaan ottaa huomioon määritettäessä säänneltyjä tariffeja.
- 22 Conseil d'État on näin ollen päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko valtion toimenpiteen, jolla vakiintunut toimija veloitetaan tarjoamaan loppukäyttäjälle maakaasutoimituksia säänneltyillä tariffeilla mutta joka ei kuitenkaan estä vakiintunutta toimittajaa ja vaihtoehtoisia toimittajia tekemästä kilpailevia tarjouksia näitä tariffeja alhaisemmilla hinnoilla, katsottava johtavan loppukäyttäjiltä perittävien maakaasun toimitushintojen määrittämiseen vapaista markkinavoimista riippumattomasti ja onko se jo luonteensa puolesta esteenä direktiivin 2009/73 3 artiklan 1 kohdassa mainittujen kilpailuun perustuvien markkinoiden toteutumiselle maakaasualalla?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, millä kriteereillä tällaisen maakaasutoimituksista loppukäyttäjältä perittäviin hintoihin kohdistuvan valtion toimenpiteen yhteensopivuus direktiivin 2009/73 kanssa on arvioitava?

Erityisesti tiedustellaan seuraavaa:

- a) Miltä osin ja millä edellytyksillä SEUT 106 artiklan 2 kohdassa, luettuna yhdessä direktiivin 2009/73 3 artiklan 2 kohdan kanssa, sallitaan se, että jäsenvaltiot maakaasutoimituksista loppukäyttäjiltä perittäviin hintoihin puuttuessaan pyrkivät toimitushinnan kohtuullisena pysymisen sijasta muihin tavoitteisiin, kuten toimitusvarmuuteen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen?
- b) Sallitaanko direktiivin 2009/73 3 artiklan 2 kohdassa erityisesti toimitusvarmuuden ja alueellisen yhteenkuuluvuuden tavoitteet huomioon ottaen se, että jäsenvaltio puuttuu maakaasutoimituksista perittävien hintojen vahvistamiseen soveltamalla periaatetta, jonka mukaan kaikki vakiintuneelle toimittajalle aiheutuvat kustannukset katetaan, ja voivatko tariffeilla katettavat kustannukset sisältää pitkän aikavälin toimituskustannuksia vastaavan osan lisäksi muita hinnanosia?"

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

- 23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksillään lähinnä, onko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen maakaasun säännelyjen myyntitariffien järjestelmä yhteensopiva direktiivin 2009/73 ja SEUT 106 artiklan 2 kohdan kanssa.
- 24 Ensin on todettava, että unionin tuomioistuimella on jo ollut tilaisuus 20.4.2010 antamassaan tuomiossa *Federutility ym.* (C-265/08, EU:C:2010:205) hahmotella arviointipuitteita, joiden nojalla toimivaltainen kansallinen tuomioistuin voi arvioida erityisesti maakaasualalla toteutettavan hintoihin liittyvän valtion toimenpiteen yhteensopivuutta unionin oikeuden kanssa. Unionin tuomioistuin on esittänyt tässä tuomiossa ja sitä myöhemmässä oikeuskäytännössään useita tietoja kriteereistä, joihin tällaisen arvioinnin on perustuttava, ja ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämiä kysymyksiä on siten tarkasteltava tämän oikeuskäytännön mukaisesti (ks. tuomio 21.12.2011, *Enel Produzione*, C-242/10, EU:C:2011:861 ja tuomio 10.9.2015, *komissio v. Puola*, C-36/14, ei julkaistu, EU:C:2015:570).

Ensimmäinen kysymys

- 25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2009/73 3 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että jäsenvaltion toimenpide, jolla tietyt toimittajat, joihin kuuluu vakiintunut toimittaja, veloitetaan tarjoamaan loppukäyttäjälle maakaasutoimituksia säännellyillä tariffeilla mutta joka ei kuitenkaan estä kaikkia markkinoilla olevia toimittajia tekemästä kilpailevia tarjouksia näitä tariffeja alemmilla hinnoilla, on jo luonteensa puolesta esteenä tässä säännöksessä tarkoitettulle kilpailuun perustuvien maakaasualan markkinoiden toteutumiselle.
- 26 Vaikka direktiivin 2009/73 mistään säännöksestä ei seuraa, että maakaasun toimitushinnan pitäisi määräytyä yksinomaan tarjonnan ja kysynnän mukaan, tämä vaatimus johtuu itse kyseisen direktiivin tavoitteesta ja sen yleisestä rakenteesta; direktiivin tavoitteena on toteuttaa sellaiset täysin ja tosiasiallisesti avoimet ja kilpailuun perustuvat markkinat maakaasualalla, joilla kaikki kuluttajat voivat vapaasti valita toimittajansa ja kaikki toimittajat voivat tarjota vapaasti tuotteitaan asiakkailleen (ks. vastaavasti tuomio 10.9.2015, *komissio v. Puola*, C-36/14, ei julkaistu, EU:C:2015:570, 45 kohta).
- 27 Tässä yhteydessä on muistutettava, että maakaasun myyntihintoja koskeva valtion toimenpide on toimenpide, joka jo sen luonteensa puolesta muodostaa esteen toimintakykyisten maakaasun sisämarkkinoiden toteutumiselle (ks. tuomio 20.4.2010, *Federutility ym.*, C-265/08, EU:C:2010:205, 35 kohta).

- 28 Ranskan lainsäädännössä säädetään käsiteltävässä asiassa valtion toimenpiteestä, jolla veloitetaan tietyt yritykset myymään markkinoilla maakaasua tietyille asiakasryhmille hinnoilla, jotka perustuvat laskelmaan, joka on tehty viranomaisten vahvistamien kriteerien mukaan käyttämällä niiden vahvistamia hinnastoja.
- 29 Kyseisen lainsäädännön mukaisesti vahvistetut tariffit ovat kuitenkin säänneltyjä hintoja, jotka eivät ole millään tavoin seurausta markkinoilla olevaan tarjontaan ja kysyntään perustuvasta vapaasta määräytymisestä. Kyseiset tariffit ovat päinvastoin seurausta viranomaisten määrittämien kriteerien perusteella suoritettavasta – ja siten markkinavoimien dynamiikan ulkopuolisesta – määrittämisestä.
- 30 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 31 kohdassa, toimenpide, jolla veloitetaan tarjoamaan tavara tai palvelu markkinoilla tiettyyn hintaan, vaikuttaa väistämättä kyseisten yritysten vapauten toimia kyseisillä markkinoilla ja siten kilpailuun kyseisillä markkinoilla. Tällainen toimenpide on jo luonteensakin puolesta vastoin avointen ja kilpailuun perustuvien markkinoiden toteuttamisen tavoitetta.
- 31 Tästä seuraa, että viranomaisten toimenpiteisiin perustuva tariffien määrittäminen vaikuttaa väistämättä kilpailuun ja että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen lainsäädäntö on täten vastoin direktiivin 2009/73 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen avointen ja kilpailuun perustuvien maakaasualan markkinoiden toteuttamisen tavoitetta.
- 32 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 35 kohdassa, lisäksi sillä, että yritykset, joita säännellyt tariffit koskevat, voivat myös vapaasti määrittää tarjouksensa markkinoilla, ei voida asettaa kyseenalaiseksi toteamusta, jonka mukaan pääasiassa kyseessä olevalla valtion toimenpiteellä vaikutetaan kilpailuun. Nimittäin se, että markkinoilla on olemassa kaksi segmenttiä eli segmentti, jossa hinnat vahvistetaan kilpailun ulkopuolella, ja segmentti, jossa hinnat määräytyvät markkinavoimien mukaan, ei ole yhteensopivaa avointen ja kilpailuun perustuvien maakaasun sisämarkkinoiden luomisen kanssa. Tässä yhteydessä on lisättävä, että Ranskan hallituksen väitteessä, jonka mukaan säännellyt tariffit toimivat ylärajana muiden sellaisten toimittajien tarjoamille hinnoille, joita pääasiassa kyseessä oleva lainsäädäntö ei koske, korostetaan ajatusta siitä, että mainitut tariffit vaikuttavat tosiasiallisesti Ranskan koko maakaasumarkkinoilla sovellettavien hintojen vapaaseen määräytymiseen.
- 33 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2009/73 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltion toimenpide, jolla tietyt toimittajat, joihin kuuluu vakiintunut toimittaja, veloitetaan tarjoamaan loppukäyttäjälle maakaasutoimituksia säännellyillä tariffeilla, on jo luonteensa puolesta esteenä tässä säännöksessä tarkoitettulle kilpailuun perustuvien maakaasualan markkinoiden toteutumismelle, ja tämä este on olemassa, vaikka tämä toimenpide ei ole esteenä sille, että kaikki markkinoilla olevat toimittajat tekevät kilpailevia tarjouksia näitä tariffeja alemmilla hinnoilla.

Toinen kysymys

- 34 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää toisessa kysymyksessään lähinnä selventämään kriteerejä, jotka on otettava huomioon sen arvioimiseksi, onko pääasiassa kyseessä oleva lainsäädäntö yhteensopiva direktiivin 2009/73 3 artiklan 2 kohdan kanssa.
- 35 Tässä yhteydessä on aluksi todettava, että tiedot, jotka koskevat valtion toimenpiteen, jolla säännellään hintoja, hyväksyttävyyttä ja jotka on mainittu 20.4.2010 annetussa tuomiossa Federutility ym. (C-265/08, EU:C:2010:205) maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 98/30/EY kumoamisesta 26.6.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/55/EY (EUVL 2003, L 176, s. 57) 3 artiklan 2 kohdan osalta, ovat päteviä myös direktiivin

2009/73 3 artiklan 2 kohdan osalta, sillä viimeksi mainittu säännös, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiaan, vastaa ensin mainittua (ks. tuomio 10.9.2015, komissio v. Puola, C-36/14, ei julkaistu, EU:C:2015:570, 53 kohta).

- 36 Vaikka siis se, että jäsenvaltio puuttuu maakaasutoimituksista loppukäyttäjältä perittävien hintojen vahvistamiseen, on esteenä kilpailuun perustuvien markkinoiden toteutumiselle maakaasualalla, kyseinen toimenpide voidaan kuitenkin hyväksyä direktiivin 2009/73 nojalla kolmen edellytyksen täytyessä. Ensinnäkin tällä toimenpiteellä on pyrittävä yleisen taloudellisen edun mukaiseen tavoitteeseen, toiseksi sen on oltava suhteellisuusperiaatteen mukainen, ja kolmanneksi siinä on määrättävä selkeästi määriteltyjä, avoimia, syrjimättömiä ja todennettavia julkisen palvelun velvoitteita ja sillä on turvattava se, että unionin kaasualan yritykset voivat tarjota kuluttajille palvelujaan tasapuolisesti (ks. vastaavasti tuomio 20.4.2010, Federutility ym., C-265/08, EU:C:2010:205, 20–22 ja 47 kohta ja tuomio 10.9.2015, komissio v. Puola, C-36/14, ei julkaistu, EU:C:2015:570, 51–53 kohta).
- 37 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedusteleo ensimmäisen edellytyksen osalta, joka koskee yleisen taloudellisen edun olemassaoloa, miltä osin ja millä edellytyksillä jäsenvaltio voi pyrkiä muihin yleisen taloudellisen edun mukaisiin tavoitteisiin kuin toimitushintojen pitämiseen kohtuullisena, jonka unionin tuomioistuin on hyväksynyt tavoitteeksi 20.4.2010 antamassaan tuomiossa Federutility ym. (C-265/08, EU:C:2010:205).
- 38 On todettava, ettei yleiseen taloudelliseen etuun liittyvää edellytystä määritellä direktiivissä 2009/73, mutta sen 3 artiklan 2 kohdassa oleva viittaus sekä tähän edellytykseen että SEUT 106 artiklaan, joka koskee yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottavia yrityksiä, tarkoittaa sitä, että kyseistä edellytystä on tulkittava viimeksi mainitun artiklan valossa (ks. vastaavasti tuomio 20.4.2010, Federutility ym., C-265/08, EU:C:2010:205, 26 kohta).
- 39 Unionin tuomioistuin muistuttaa tässä yhteydessä, että SEUT 106 artiklan 2 kohdassa määrätään yhtäältä, että yrityksiin, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, sovelletaan kilpailusääntöjä siltä osin kuin ne eivät oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estä yrityksiä hoitamasta niille uskottuja erityistehtäviä, ja toisaalta, että kaupan kehitykseen ei saada vaikuttaa tavalla, joka olisi ristiriidassa unionin etujen kanssa (tuomio 20.4.2010, Federutility ym., C-265/08, EU:C:2010:205, 27 kohta).
- 40 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 44 kohdassa, yleiseen taloudelliseen etuun liittyvän edellytyksen tulkinta on mukautettava siihen uuteen tilanteeseen, joka on seurausta Lissabonin sopimuksen – johon kuuluvat SEUT 106 artiklan lisäksi SEUT 14 artikla, EU-sopimukseen, sellaisena kuin se on Lissabonin sopimukseen perustuvassa muodossa, ja EUT-sopimukseen liitetty pöytäkirja N:o 26 yleistä etua koskevista palveluista (jäljempänä pöytäkirja N:o 26) ja Euroopan unionin perusoikeuskirja, jolle on annettu sama oikeudellinen arvo kuin perussopimuksilla on, sekä etenkin perusoikeuskirjan 36 artikla, joka koskee mahdollisuutta käyttää yleistä taloudellista etua koskevia palveluja – voimaantulosta.
- 41 Etenkin pöytäkirjassa N:o 26 tunnustetaan nimenomaisesti jäsenvaltioiden viranomaisten keskeinen asema ja laaja harkintavalta tarjota, tilata ja järjestää yleistä taloudellista etua koskevia palveluja.
- 42 Direktiivin 2009/73 johdanto-osan 47 perustelukappaleen toisesta virkkeestä ilmenee etenkin maakaasualan osalta, että julkisen palvelun vaatimukset olisi määriteltävä kansallisella tasolla kansallisten olosuhteiden mukaisesti ja että jäsenvaltioiden olisi kuitenkin tällöin noudatettava unionin oikeutta.

- 43 SEUT 106 artiklan 2 kohdassa pyritään tässä tarkoituksessa sovittamaan yhteen yhtäältä jäsenvaltioiden intressi käyttää talous- tai sosiaalipolitiikan välineinä tiettyjä yrityksiä ja toisaalta unionin intressi siihen, että kilpailusääntöjä noudatetaan ja sisämarkkinoiden yhtenäisyys säilytetään (ks. vastaavasti tuomio 21.9.1999, Albany, C-67/96, EU:C:1999:430, 103 kohta ja tuomio 20.4.2010, Federutility ym., C-265/08, EU:C:2010:205, 28 kohta).
- 44 Unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että jäsenvaltioilla on oikeus unionin oikeutta noudattaen päättää yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujensa laajuudesta ja organisaatiosta. Ne voivat ottaa huomioon erityisesti kansallisen politiikkansa tavoitteet (ks. vastaavasti tuomio 21.9.1999, Albany, C-67/96, EU:C:1999:430, 104 kohta ja tuomio 20.4.2010, Federutility ym., C-265/08, EU:C:2010:205, 29 kohta).
- 45 Unionin tuomioistuin on todennut tässä yhteydessä, että harkitessaan direktiivin 2009/73 mukaisesti, onko kaasualalla toimiville yrityksille asetettava yleisen taloudellisen edun nimissä julkisen palvelun velvoitteita, jäsenvaltioiden on sovittava yhteen direktiivillä 2009/73 tavoiteltu vapauttaminen ja muut tällä direktiivillä tavoitellut päämäärät (ks. vastaavasti tuomio 20.4.2010, Federutility ym., C-265/08, EU:C:2010:205, 32 kohta).
- 46 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa käsiteltävässä asiassa nimenomaan toimitusvarmuuden ja alueellisen yhteenkuuluvuuden tavoitteisiin, sellaisina kuin Ranskan hallitus on niihin vedonnut, pääasiassa kyseessä olevalla lainsäädännöllä tavoiteltuina yleisen taloudellisen edun mukaisina tavoitteina.
- 47 Toimitusvarmuuden tavoite on erikseen mainittu unionin primaarioikeudessa ja direktiivissä 2009/73.
- 48 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 56 kohdassa, SEUT 194 artiklan 1 kohdan b alakohdassa nimittäin määritellään energian toimitusvarmuus unionissa yhdeksi unionin energiapolitiikan keskeiseksi tavoitteeksi. Direktiivin 2009/73 useista johdanto-osan perustelukappaleista ja artikloista ilmenee etenkin maakaasualan osalta, että direktiivin mukaan energian toimitusvarmuus on nimenomaan yksi sen perustavanlaatuisista tavoitteista.
- 49 Direktiivissä 2009/73 ei sitä vastoin ole mainittu erikseen, että alueellinen yhteenkuuluvuus olisi sellainen yleisen taloudellisen edun mukainen tavoite, jolla voidaan oikeuttaa julkisen palvelun velvoitteiden asettaminen maakaasualalla.
- 50 On kuitenkin todettava yhtäältä, kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 52–54 kohdassa, että direktiivin 2009/73 3 artiklan 2 kohdassa ei luetella tyhjentävästi toimia, jotka voivat olla julkisen palvelun velvoitteiden kohteena, ja että jäsenvaltiot voivat edelleen unionin oikeutta noudattaen vapaasti määrittää ne yleiseen taloudelliseen etuun liittyvät tavoitteet, joihin ne haluavat pyrkiä asettamalla julkisen palvelun velvoitteita. Näiden velvoitteiden tavoitteena on kuitenkin aina oltava yhden tai useamman yleiseen taloudelliseen etuun liittyvän tavoitteen toteuttaminen.
- 51 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 57 kohdassa, SEUT 14 artiklassa tunnustetaan toisaalta nimenomaisesti yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen rooli unionin alueellisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi. Euroopan unionin perusoikeuskirjan 36 artiklassa mainitaan lisäksi nimenomaisesti alueellinen yhteenkuuluvuus yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen käyttömahdollisuuden yhteydessä.
- 52 Edellä esitetystä seuraa, että jäsenvaltiot voivat unionin oikeuden nojalla ja etenkin direktiivin 2009/73 3 artiklan 2 kohdan nojalla, luettuna SEUT 14 ja SEUT 106 artiklan valossa, arvioida, onko kaasualalla toimiville yrityksille yleisen taloudellisen edun nimissä asetettava maakaasun toimitushintoja koskevia julkisen palvelun velvoitteita muun muassa toimitusvarmuuden ja alueellisen yhteenkuuluvuuden varmistamiseksi, edellyttäen, että kaikki muut kyseisessä direktiivissä säädetyt edellytykset täyttyvät.

- 53 Tämän tuomion 36 kohdassa mainituista edellytyksistä toisen osalta, joka koskee suhteellisuusperiaatteen noudattamista, on todettava, että SEUT 106 artiklan sanamuodostakin jo ilmenee, että sellaisten julkisen palvelun velvoitteiden, joita yrityksille voidaan direktiivin 2009/73 3 artiklan 2 kohdan nojalla määrätä, on oltava suhteellisuusperiaatteen mukaisia ja että näillä velvoitteilla saadaan täten rajoittaa maakaasun toimitushintojen vapaata määräytymistä 1.7.2007 lähtien vain siinä määrin kuin se on tarpeen niillä tavoitellun yleisen taloudellisen edun mukaisen tavoitteen toteuttamiseksi, ja näin ollen välttämättä rajoitetun ajan (ks. vastaavasti tuomio 20.4.2010, *Federutility ym.*, C-265/08, EU:C:2010:205, 33 kohta).
- 54 Vaikka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on pääasialla käsitellessään harkittava, täytyykö tämä suhteellisuusperiaatteen noudattamista koskeva edellytys, unionin tuomioistuimen tehtäviin kuuluu kuitenkin antaa sille käytettävissään olevien tietojen perusteella tätä varten kaikki tarpeelliset unionin oikeutta koskevat tiedot (tuomio 20.4.2010, *Federutility ym.*, C-265/08, EU:C:2010:205, 34 kohta).
- 55 Suhteellisuusperiaatteen noudattaminen merkitsee ensinnäkin sitä, että kyseessä olevalla toimenpiteellä on voitava taata tavoitellun yleisen taloudellisen edun mukaisen tavoitteen toteuttaminen (tuomio 21.12.2011, *Enel Produzione*, C-242/10, EU:C:2011:861, 55 kohta).
- 56 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin antaa tältä osin hyvin vähän tietoja sen arvioimiseksi, mistä syystä kaasun hinnan määrääminen on tarpeen Ranskan hallituksen esittämien kaltaisten hyvin yleisten tavoitteiden toteuttamisen kannalta.
- 57 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa etenkin toimitusvarmuuden tavoitteen osalta lähinnä Ranskan hallituksen väitteeseen, jonka mukaan vakiintuneen toimittajan toimitussopimuksilla, jotka on sidottu öljyn hintakehitykseen pitkällä aikavälillä, taataan suurempi toimitusvarmuus kuin vaihtoehtoisten toimittajien sopimuksilla, joihin kaasun hinnan epävakaus tukkumarkkinoilla vaikuttaa.
- 58 Vaikka ei olekaan mahdotonta, että lainsäädäntöä, johon sisältyy velvollisuus tarjota ja toimittaa maakaasua määrättyyn hintaan, voitaisiin pitää sopivana varmistamaan toimitusvarmuus, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on ratkaistava, onko tilanne tällainen pääasiassa kyseessä olevan lainsäädännön osalta, sillä unionin tuomioistuimelle ei ole toimitettu täsmällisiä tietoja tämän arvioimiseksi.
- 59 Alueellisen yhteenkuuluvuuden tavoitteesta on todettava, että vaikka ei vaikuta olevan mahdotonta, että tällaiseen tavoitteeseen voitaisiin pyrkiä asettamalla koko valtion alueelle säännelty tariffit, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on ratkaistava arvioidessaan sitä, voidaanko pääasiassa kyseessä olevalla toimenpiteellä varmistaa tämä tavoite, onko olemassa toimenpiteitä, joilla myös voidaan varmistaa mainittu tavoite mutta jotka haittaavat vähemmän avointen sisämarkkinoiden toteuttamista maakaasualalla, kuten sellaisten hintojen määrääminen, joita sovelletaan ainoastaan objektiivisten maantieteellisten kriteerien perusteella määriteltäviin tiettyihin syrjäisten alueiden asiakasryhmiin.
- 60 Toiseksi on huomattava, että unionin tuomioistuin on todennut, että hintoja koskevan valtion toimenpiteen on kestoaltaan rajoitettava siihen, mikä on tarkkaan ottaen tarpeen tavoitellun tavoitteen saavuttamiseksi (tuomio 20.4.2010, *Federutility ym.*, C-265/08, EU:C:2010:205, 33 ja 35 kohta).
- 61 Unionin tuomioistuimen käytettävissä olevista tiedoista ilmenee tältä osin, ettei pääasiassa kyseessä olevassa lainsäädännössä säädetä mistään sen velvoitteen kestoa koskevasta rajoituksesta, joka koskee maakaasun tarjoamista loppukäyttäjälle säännellyillä tariffeilla, minkä vuoksi kyseinen velvoite on katsottava pysyväksi.

- 62 Hyväksytyjen tariffien enimmäiskeston vahvistamista ei voida pitää tällaisena ajallisena rajoituksena, koska tämä menetelmä koskee vain näiden tariffien tason jaksoittaisia tarkistuksia eikä sitä, onko – kaasualan kehitys huomioon ottaen – tarpeen puuttua asiaan hintoja koskevalla valtion toimenpiteellä ja jos on, millä tavoin.
- 63 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on joka tapauksessa arvioitava käytettävissään olevien täsmällisten tietojen perusteella, onko kauppalain L. 410-2 §:ssä vahvistetun kaltaisen velvoitteen, joka on luonteeltaan pääpiirteittäin pysyvä, asettaminen tämän tuomion 55 kohdassa mainitun vaatimuksen mukainen.
- 64 Kolmanneksi käyttöön otettu interventiotapa ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen yleiseen taloudelliseen etuun liittyvän päämäärän saavuttamiseksi (tuomio 20.4.2010, Federutility ym., C-265/08, EU:C:2010:205, 36 kohta).
- 65 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee tältä osin, että pääasiassa kyseessä oleva toimenpide perustuu vakiintuneen toimittajan kaikkien kustannusten kattamista koskevaan periaatteeseen ja siinä sovelletaan toimittajan toimituskustannuksia kuvaavaa laskentakaavaa ja toimituksiin liittymättömien toimittajan kustannusten arviointimenetelmää; laskentakaava ja arviointimenetelmä laaditaan sääntelyviranomaisten suorittaman hintakehitystä koskevan vuosittaisarvioinnin perusteella.
- 66 Tarpeellisuusvaatimus edellyttää tässä yhteydessä lähtökohtaisesti kaasun hinnan sen osan tunnistamista, johon on tarpeen puuttua, jotta valtion toimenpiteellä tavoiteltu päämäärä voidaan saavuttaa (ks. analogisesti tuomio 20.4.2010, Federutility ym., C-265/08, EU:C:2010:205, 36 ja 38 kohta). Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava, ylittääkö hintoja koskevan toimenpiteen toteutustapa sen, mikä on tarpeen tavoiteltujen yleisen taloudellisen edun mukaisten päämäärien saavuttamiseksi, ja voitaisiinko kyseiset päämäärät saavuttaa sellaisilla muilla asianmukaisilla toimenpiteillä, jotka ovat vähemmän rajoittavia.
- 67 Neljänneksi tarpeellisuusvaatimusta on arvioitava myös kyseessä olevan toimenpiteen henkilölliseen soveltamisalaan ja tarkemmin ottaen niihin subjekteihin nähden, jotka hyötyvät siitä (tuomio 20.4.2010, Federutility ym., C-265/08, EU:C:2010:205, 39 kohta).
- 68 Tältä osin on tarkasteltava, millä tavoin pääasiassa kyseessä oleva valtion toimenpide hyödyttää sekä yksityishenkilöitä että yrityksiä kaasun loppukäyttäjinä.
- 69 Käsiteltävässä asiassa pääasiaa koskevassa lainsäädännössä säädetään, että 1.1.2016 alkaen säänneltyjä toimitushintoja sovelletaan kotitalouksiin ja yrityksiin, jotka kuluttavat alle 30 000 kWh/vuosi. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava, täyttääkö tällainen järjestelmä, joka näyttää hyödyttävän samalla tavoin sekä kotitalousasiakkaita että pieniä ja keskisuuria yrityksiä, oikeasuhteisuuden vaatimuksen toimenpiteen henkilöllisen soveltamisalan osalta, kun asiaa tarkastellaan toimitusvarmuuden ja alueellisen yhteenkuuluvuuden tavoitteiden näkökulmasta.
- 70 Tämän tuomion 36 kohdassa mainituista edellytyksistä kolmannesta, jonka mukaan valtion toimenpiteessä on määrättävä selkeästi määriteltyjä, avoimia, syrjimättömiä ja todennettavia julkisen palvelun velvoitteita ja sillä on turvattava se, että unionin kaasualan yritykset voivat tarjota kuluttajille palvelujaan tasapuolisesti, on viimein todettava, ettei ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ole esittänyt mitään tietoa tämän arvioimiseksi.
- 71 Muun muassa siitä, että pääasiassa kyseessä oleva lainsäädäntö on luonteeltaan syrjimätön, kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 82 kohdassa, on todettava, että direktiivin 2009/73 3 artiklan 2 kohdassa sallitaan julkisen palvelun velvoitteiden asettaminen yleisesti ”kaasualalla toimiville yrityksille” eikä tietyille määrätyille yrityksille. Tämän direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään lisäksi, etteivät jäsenvaltiot ”saa harjoittaa syrjintää [maakaasualan yritysten välillä niiden] oikeuksien tai velvollisuuksien suhteen”. Tässä yhteydessä sellaisten yritysten

nimeämisjärjestelmän, joille on asetettu julkisen palvelun velvoitteita, ulkopuolelle ei voida ensi arviolta jättää mitään kaasunjakelualalla toimivaa yritystä (ks. vastaavasti tuomio 19.6.2008, komissio v. Ranska, C-220/07, ei julkaistu, EU:C:2008:354, 31 kohta).

72 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava, täyttyvätkö tällainen edellytys sekä muut tämän tuomion 66 kohdassa mainitut edellytykset sovellettaessa pääasiassa kyseessä olevaa tariffijärjestelmää.

73 Toiseen kysymykseen on näin ollen vastattava seuraavalla tavalla:

- Direktiivin 2009/73 3 artiklan 2 kohtaa, luettuna SEUT 14 ja SEUT 16 artiklan sekä pöytäkirjan N:o 26 valossa, on tulkittava siten, että jäsenvaltiot voivat sen nojalla arvioida, onko kaasualalla toimiville yrityksille yleisen taloudellisen edun nimissä asetettava maakaasun toimitushintoja koskevia julkisen palvelun velvoitteita muun muassa toimitusvarmuuden ja alueellisen yhteenkuuluvuuden varmistamiseksi, edellyttäen yhtäältä, että kaikki kyseisen direktiivin 3 artiklan 2 kohdassa mainitut edellytykset ja erityisesti tällaisten velvoitteiden syrjimättömyyttä koskeva edellytys täyttyvät, ja toisaalta, että näiden velvoitteiden asettamisessa noudatetaan suhteellisuusperiaatetta.
- Direktiivin 2009/73 3 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä hinnan määrittämisessä käytettävälle menetelmälle, joka perustuu kustannusten huomioon ottamiseen, edellyttäen, ettei tällaisen menetelmän soveltamisesta ole seurauksena se, että valtion toimenpide ylittää sen, mikä on tarpeen sillä tavoitellun yleisen taloudellisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseksi.

Oikeudenkäyntikulut

74 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY kumoamisesta 13.7.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/73/EY 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltion toimenpide, jolla tietyt toimittajat, joihin kuuluu vakiintunut toimittaja, veloitetaan tarjoamaan loppukäyttäjälle maakaasutoimituksia säännellyillä tariffeilla, on jo luonteensa puolesta esteenä tässä säännöksessä tarkoitettuun kilpailuun perustuvien maakaasualan markkinoiden toteutumiseen, ja tämä este on olemassa, vaikka tämä toimenpide ei ole esteenä sille, että kaikki markkinoilla olevat toimittajat tekevät kilpailevia tarjouksia näitä tariffeja alemmilla hinnoilla.**
- 2) **Direktiivin 2009/73 3 artiklan 2 kohtaa, luettuna SEUT 14 ja SEUT 16 artiklan sekä EU-sopimukseen, sellaisena kuin se on Lissabonin sopimukseen perustuvassa muodossa, ja EUT-sopimukseen liitetyn yleistä etua koskevista palveluista tehdyn pöytäkirjan (N:o 26) valossa, on tulkittava siten, että jäsenvaltiot voivat sen nojalla arvioida, onko kaasualalla toimiville yrityksille yleisen taloudellisen edun nimissä asetettava maakaasun toimitushintoja koskevia julkisen palvelun velvoitteita muun muassa toimitusvarmuuden ja alueellisen yhteenkuuluvuuden varmistamiseksi, edellyttäen yhtäältä, että kaikki kyseisen direktiivin**

3 artiklan 2 kohdassa mainitut edellytykset ja erityisesti tällaisten velvoitteiden syrjimättömyyttä koskeva edellytys täyttyvät, ja toisaalta, että näiden velvoitteiden asettamisessa noudatetaan suhteellisuusperiaatetta.

Direktiivin 2009/73 3 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä hinnan määrittämisessä käytettävälle menetelmälle, joka perustuu kustannusten huomioon ottamiseen, edellyttäen, ettei tällaisen menetelmän soveltamisesta ole seurauksena se, että valtion toimenpide ylittää sen, mikä on tarpeen sillä tavoitellun yleisen taloudellisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseksi.

Allekirjoitukset